

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การจัดการมลพิษในชุมชนประกอบการแปรรูปไม้ ในตำบลคอนมูล อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่
ผู้เขียน	นายภูไท ศรีเสน
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์

บทคัดย่อ

การศึกษากิจการการจัดการมลพิษในชุมชนประกอบการแปรรูปไม้ในตำบลคอนมูล อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ ประการแรกศึกษาด้านการแก้ปัญหาโดยรวมและผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการแปรรูปไม้ ประการที่ 2 ศึกษาการจัดการมลพิษที่เกิดจากกระบวนการแปรรูปไม้ของผู้ประกอบการที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันและประการที่ 3 ศึกษาแนวทางการจัดการมลพิษที่เกิดจากกระบวนการแปรรูปไม้ การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบกัน โดยรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามเก็บแบบสอบถาม สัมภาษณ์ สังกัด ประกอบกับการสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ประกอบการแปรรูปไม้ จำนวน 155 ราย คนในชุมชน จำนวน 335 ครัวเรือน และบุคลากรองค์กรภาครัฐ จำนวน 30 ราย

ผลการศึกษา พบว่าโรงงานแปรรูปไม้ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก ตั้งกระจายอยู่ในบริเวณพื้นที่ชุมชน ไม่มีการแบ่งแยกเขตเฉพาะสำหรับโรงงานแปรรูปไม้ กระบวนการแปรรูปไม้ทุกขั้นตอนก่อให้เกิดภาวะมลพิษ ทั้งมลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียงและมลพิษจากเศษวัสดุเหลือใช้ ประกอบกับโรงงานแปรรูปไม้ส่วนใหญ่ขาดระบบระเบียบและแนวทางการบริหารจัดการมลพิษ ภาวะการดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตของคนในชุมชน จากการศึกษาผลกระทบทุกด้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้น พบว่ามลพิษที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ มลพิษจากฝุ่นละออง รองลงมา คือ มลพิษจากเสียง มลพิษจากกลิ่น มลพิษจากเศษวัสดุเหลือใช้และมลพิษจากเขม่าควัน ตามลำดับ

ส่วนการจัดการมลพิษจากกระบวนการแปรรูปไม้ของผู้ประกอบการที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน โดยภาพรวมผู้ประกอบการเลือกกระทำในสิ่งที่สามารถปฏิบัติและดำเนินการได้ ไม่ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ซึ่งการจัดการดังกล่าวยังไม่เป็นที่พอใจของคนในชุมชนมากนัก เพราะไม่สามารถป้องกัน บรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ จึงทำให้มีการร้องเรียนปัญหาอยู่อย่างต่อเนื่อง

แนวทางการจัดการมลพิษจากกระบวนการแปรรูปไม้ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ประกอบการ คนในชุมชนและบุคลากรองค์การภาครัฐ โดยแนวทางดังกล่าวพิจารณาจากความคิดหวังของแต่ละฝ่าย ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้อย่างแท้จริงและสอดคล้องกับปัจจัยต้นเหตุของการเกิดมลพิษแต่ละประเภท โดยวิธีการที่ดีที่สุด คือ การควบคุมป้องกันที่สาเหตุหรือแหล่งกำเนิด แต่หากไม่สามารถควบคุมที่สาเหตุได้ ต้องมีการควบคุมที่ตัวกลางและวิธีสุดท้าย คือ การควบคุมที่ตัวผู้รับมลพิษด้วยอุปกรณ์ป้องกัน ซึ่งการจัดการมลพิษจะใช้วิธีการต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อประสิทธิภาพสูงสุด โดยผู้ประกอบการต้องตระหนักและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจนิสัย ส่วนคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ สถานการณ์ปัญหา รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นและควรมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทาง วางแผน การจัดการมลพิษ เพื่อดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน หน่วยงานภาครัฐต้องดำเนินการตามมาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดตั้งโรงงานแปรรูปไม้ เพื่อง่ายต่อการบริหารจัดการ มีการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินการของโรงงานแปรรูปไม้อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและคนในชุมชนรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการลงทุนและใช้มาตรการทางภาษีสนับสนุนผู้ประกอบการที่ดำเนินการตามหลักแห่งการอนุรักษ์ มีการประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อควบคุมป้องกันปัญหามลพิษที่เกิดขึ้น สนับสนุนการศึกษาวิจัย พัฒนาเทคนิควิธีการรวมถึงเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหามลพิษ ธรรมชาติ ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากมลพิษและทราบถึงการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายกับผู้ก่อมลพิษ

Thesis Title	Pollution Management in Wood Process Community in Don Mun Sub-district, Sung Men District, Phrae Province
Author	Mr. Phuthai Srisen
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Advisor	Assoc. Prof. Dr. Jiraporn Tangkittipaporn

Abstract

The study of pollution management in wood manufacturing community in Don Mun sub - district, Sung Men district, Phrae province aimed to study (1) the situation of general problems and impacts of wood manufacturing process, (2) the pollution management of the entrepreneur that is in performance, and (3) the procedure of pollution management. This research used both quantitative and qualitative data. Data were collected from questionnaires, interviews, observations and investigations through focus groups. In this study, there were 3 subject samples which included 155 operators, 335 groups of people in community and 30 government personnel.

This study found that most factories of wood manufacturing process were small and medium sizes, distributed around community and had no separation related to the specific zone for building. All steps of process were polluted air, noise and waste materials pollutions. Moreover, the factories lacked the systematic approach to manage pollution in emission standard. As a result, this situation caused environmental impacts on the community. The general impact levels were on a medium level. When considering the severity of the impact, it was found that the highest pollution problem were dust, noise, odor, waste materials, and smog pollutions, respectively.

The results of pollution management from enterprises showed that the implement was limited by production cost. So, this progress was poor when compared to the satisfaction levels of people in community because it was failed to prevent and mitigate the impact which occurred. For this reason, this problem was consecutive appealed.

The pollution management from wood manufacturing process required cooperation from entrepreneur, community and government personnel by considering the expectation each group with the principle, and theory that related to environmental pollution management. Pollution management should take appropriate process on cause. The best prevention was to control the cause or source, transmission and receiver, respectively. The receiver who was most at risk from direct pollution should have the necessary safety equipments to prevent exposure. More important, the pollution management should use different methods and optimal performance for the highest efficiency. The enterprises might be aware of impacts and perform regular choice as required. The people in the community should participate in the investigation and evaluation the situation of problem, including the impacts which occur. Therefore, people should have a major role towards the desire to code an environmental management plan for conservation the local environment. Additionally, government agencies must be enforce strict legal criteria, determine suitable areas for establishing of wood manufacturing factories for easy administration and monitoring of the operation regularly, encourage entrepreneurs and communities to retain environmental quality, stimulate investment and use tax policy to support the entrepreneurs who submitted the principles of conservation. In addition, coordination between the government personnel and private sectors were useful to control and prevent the pollutions from occurring. However, development research and the modified techniques including the proper technologies were also necessary in solving environmental problems. Finally, government agencies should promote the campaign of knowledge, understanding and awareness of the harm caused by pollutions, and announce the legal criteria against polluters thoroughly.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved